

Ida Jessen : "Kaptajnen
og Ann Barbara" (2020)

KAPTAJNEN

Heden ligner ikke noget andet sted.

Der er himlen og den flade jord.

Der er øde og tomhed.

Vinden farer over himlen, og skyer og regn. Varmen og kulden bæres frem af vinden. Vinden tuder, ingen ved hvorfra den kommer, den synger og huler, vinden er der altid. Natten og dagen er der også. Ulve er der, hugorme ruller sig sammen, sommergule sommerfugle patruljerer, lærker stiger op. Rovfugle er der. Boliger er der ikke. Mennesker er der ikke. Lyset og mørket er der, og gråt er der. Natten og dagen er der, og årstiderne er der. Vinden. Vinden er der.

Vinden blæser hvorhen den vil. Man hører den suse, ingen ved hvor den kommer fra eller hvor den vil hen.

Ingenting skygger, ingenting lærer. Og himlen er grusom. Den sender hede, der tørrer jorden ud i flere meters dybde. Den sender frost i juli. Den får det til at regne med fisk og orme, der æder alle grønne spirer og derpå graver sig ned i jorden og kommer op som røde biller, der æder selv lyngens rødder. Den får det til at regne med blod.

Fra himlen kommer lynnedslag der får jorden til at ry-
ste til den sprækker. Alting kommer i skælving, jorden åb-
ner sig, og kilderne styrter ned i dens indre til de standser,
og jorden lukker sig igen. Engang var der vand på heden,
det er borte nu. Dybe slugter viser, hvor det løb. Et par små
høje i det flade land fortæller, at der engang har boet men-
nesker på heden. Små brune mænd ligger i egetræsbugter
i højene. Hvor må der have været rigt af vand. Floder af
vand.

Nu kommer vandet fra den rå himmel. Den sender
regn, som den stenhårde jord ikke kan tage imod. Surt vådt
udrikkeligt tykt overfladevand er der på heden, plummer-
vand rørt af regn og sand og dyrelig og ekskrementer.

Af og til kommer en vogn rokkende eller et menneske
vandrende med en bylt på nakken, en vejfarende, en han-
delsrejsende, der af nød må krydse igennem. Han skal
passe på slugterne, på dalene og bakkerne. Ulvene skjuler
sig i den høje lyng, som nogle steder er højere end menne-
sker, og navnløse røvere kommer farende op og overfalder
den vejfarende. Ingen kan høre hans råb om hjælp. Selv
ikke fåreflokke er der her. Ingen hyrder er der. Ingen våger,
ingen vogter.

Nogle gamle sten ligger væltet om i lyngen. En fjern
konge satte dem, hans mærke er hugget ud i dem. I tidens
løb er de fleste sten forsvundet. De er røvet og bortført fra
heden og hugget op og smidt i vejhuller og bygget ind i
bøndergårde som syld- og trappesten med bomærket
skjult. Der er mange kilometer mellem de få sten der er til-
bage. Der findes efter sigende dokumenter fra hundredvis
af år tilbage, som fortæller om skel og ejendomsret, men

hvor er de? Ikke på heden. Ikke hos bønderne og lodsejer-
ne på randen af heden. Ikke i byen. Ikke hos amtmanden.
Brændte de, da alt andet brændte i den store brand? Eller
er de på Rentekammeret? Tingene forsvinder på Rente-
kammeret, der har vigtigere ting at tage sig af.

Ingen ved, hvem der ejer heden. Den er nogens, og den
er ingens. Ingens er det navn, der gælder på heden.

hvirvles sandet op, rødt og grudet, skriver kaptajnen om aftenen i en logbog, som han støtter på sit knæ. „8. juli 1754,“ skriver han, „heden er flået,“ skriver han, „ind til det røde grudedede sand“. Udenfor snakker karlen lavmælt med hestene. Kaptajnen forstår ikke hans sprog, det lyder arabisk, det er stødvist og kommer langt nede fra halsen, og dog ved han, at karlen er mere dansk end han, og at det er egnens sprog. Det er blødt, åh så blødt, når karlen snakker til hestene og stryger dem over mulen og giver dem vand fra dunken. Han giver dem det sidste vand. De har forregnet sig, der er ikke mere vand tilbage. Vinden river i teltet. Kaptajnen breder lynknapper ud og tager hatten og parykken af og anbringer den på en stok, som han har stødt i jorden. Han tager sine støvler af, men ikke frakken. Med natten kommer kulden og havlugten vandrende ude fra havet hundrede kilometer borte, ingenting er der til at tage imod kulden før den møder teltet. Han lægger en pistol ved siden af sig.

Nogle timer efter sætter han sig op til lyden af ulve. De er langt borte. Han hører igen karlen snakke med hestene. Han rører sig ikke, men bliver liggende lysvågen mens ulvene kommer nærmere.

Næste dag finder de rødt vand i en lavning og spænder hestene fra, så de kan drikke. De stikker mulerne ned og drikker i lange sugende slurke, og kaptajnen bøjer sig og betragter vandet, der står stille, men han finder også en krølle i vandet, en næsten mikroskopisk snoing. Mens hestene hviler sig, og karlen ligger støttet op ad en sten og strikker på en lang hvid strømpe, går kaptajnen om i lyn-gen med en spade og stikker den i jorden her og der. Det

Så kommer to mennesker kørende i arbejdsvogn med en grå og en spættet hest for. Kusken er en ung, stærk fyr. Han har bare tæer og er klædt i bukser og en grov trøje og en hætte, der kun lader øjnene fri og som ender i et slag over skuldrene, og oven på hættten har han en ulden hue. Bag ham sidder en kaptajn i rød uniform, med trekantet hat og med gult silkeskærf om livet. I vognen ligger der tæppe og telt, forskellige redskaber og et par dunke. Hestene og vognen arbejder sig møjsommeligt frem gennem lyngen. Vognen rokker og gynger og er somme tider på rippet til at vælte. Kusken har nok at se til, for det er ikke let at køre. Indimellem finder han spor efter dyr, eller måske er det gamle veje, slidt af menneskefødder for tusind år siden, dengang menneskene kom krybende op af jorden. Indimellem er der hulveje gennem bakkerne, hvor de graver sig ned i sandet, så både han og kaptajnen må af og få hjulene fri. Det gælder om at holde sig fri af hulvejene.

Visse steder er jorden flækket og tørven revet af og båret væk til frodigere egne. Sandpletter lyser op på lang afstand på bakkensiderne. Når vinden farer over dem,

er overskyet, tungt vejr. Han graver et stykke tørv af og vender jord op og mærker på den mellem fingrene. Han graver halvandet spadestik ned og støder på noget hårdt.

Karlen sætter sig op og kigger. Kaptajnen vinker ham hen til sig og får ham til at hente et jordbor i vognen. Han lægger sig på knæ, sætter spidsen ned og drejer på håndsvinget og får fat. Da han er igennem, er boret næsten i bund. Han trækker det op og studerer den jord, der sidder på spidsen. Den er mørkerød og kitter bedre sammen end den næsten hvide jord, der lå under lyngtårven. Insekter kryber om på det døde røde vand. Om aftenen skriver han det ned i logbogen. Om morgenen vågner de til blæsten.

Kaptajnen skriver vindretningen i logbogen, stik vest. Mens karlen fodrer hestene, pudser han sine støvler og reder sit grå hår, der når ham til midt på skulderblade-ne, og samler det med et grønt fløjlsbånd, inden han tager parykken på. Karlen tager hans telt ned og lægger det i vognen. Han holder et hårdt sort brød ind mod brystet og skærer skiver af, som de spiser med øl til. „Jeg har aldrig kørt med så gamle krikker som jer,“ siger kaptajnen til hestene, mens de gumler. „I kan bruges for en vogn. Men kan I også trække en plov?“

Hestene trækker vognen over heden. Kaptajnen går ved siden af. Han studerer hvid lav, der kryber op ad lyngen. Han betragter lyngens tæthed. Der er steder, hvor den er halvførtæret af lav. „Sine steder,“ skriver han, „er jordens skjold så tyndt, at en plov kan rive hul ned til sandet.“

De drikker af pytter og damme, som han mener enten er regnvand, der til trods for at det ikke har regnet i den tid de har befundet sig på heden, ikke kan trænge ned,

eller underjordiske kilder. „En vandkigger,“ skriver han, „vil kunne afgøre sagen.“ Om aftenen, når solen er gået ned, lægger han sig, som han har set gamle bønder i sin barndom lægge sig, og kigger langs jordens rand ud mod horisonten for at se, hvor disen samler sig, og dagen efter borer han efter vand. Men han har ikke heldet med sig. Og karlen er passiv og ikke til hjælp. „Han klør sig for fnat, når han ikke strikker,“ skriver kaptajnen i sin logbog.

Højt, højt oppe er de, højt oppe hvor lærkerne er hængt op. Der er ikke et træ. Indimellem rager noget op. Kaptajnen ved ikke, hvad det er. Det er dødt og skeletteret. Er det ædt af dyr eller dødt af tørke? Kun det tørre ved er tilbage. Han finder forkrøblede egvækster, ikke mere end ti-tyve centimeter høje, men når han graver i jorden finder han visse steder store egerødder.

„16. juli 1754,“ skriver han i sin logbog. „Vinden syd-vest.“ Han mener, at det må være omkring firs grader. Der er ikke skygge andre steder end under hans hat. Han kører efter søer, der bliver mindre og mindre, jo nærmere han kommer, og til sidst ikke findes, når han når frem. I horisonten ser han ganske klart et omvendt landskab med træer og huse på hovedet. Han spørger karlen, om han ser det samme, men karlen forstår ham ikke. Kaptajnen peger ud i horisonten, og karlen stirrer efter hans finger uden at blinke. Kaptajnen beskriver det i logbogen.

Han studerer lyngen. Det meste er brunsort og så langt øjet rækker ligner det afbrændt jord efter lejetrapper. Men i lavningerne, hvor der heller ikke vokser græs, er der lyng der allerede har små rødlige blomster. Han er ikke botaniker. Han beskriver efter bedste evne de blomster han fin-

der. Han tegner en gul kurveblomst i bogen, og pennen sprutter og klatter. Han tegner den røde lyngblomst og noterer nedenunder ordet „kopatteligende“.

Varmen fortsætter, og vinden bringer endnu mere varme. Den gråbrune hest begynder at se dårlig ud. Karlen sidder heller ikke med på vognen længere, men går ved siden af og skåner hestene så meget han kan. De strækker hals og ryster sig for bremserne, der også er tørstige. Bremserne er kommet de sidste dage. De er værst ved middagstid, og de driver mildt sagt hestene til vanvid. Kaptajnen går og vifter sig med sin stok eller en kvist lyng. Han går med frakken knappet, med hat og lange støvler, han går med lange gule læderhandsker på, hvis manchetter går op over underarmen. Vinden river i parykken, og hatten triller af. Når han lægger lyngkvisten for at bore eller grave, stikker bremserne ham i ansigtet, og hestene, der også må stå stille, slår med hovedet og vender det hvide ud af øjne. Karlen har det også slemt. Ansigt og isse er ganske vist beskyttet af hættten, men hans fødder og ankler og hænder er forknudrede af stik. Kaptajnen hører ham om natten. Han klør sig og kradser sig uden ophold. Og så synger han for hestene om natten. Hans sang lyder så gammel som oldtidshøjene; han synger om kærlighed og ond skæbne.

Den 22. juli ser han klokken seks om morgenen et syn, som han noterer i logbogen: „Klokken seks sås to solulve ved solen og en ring omkring solen som gik igennem de to bemeldte solulve.“ Dagen igennem trækker det op, og bremserne bider.

Han banker og borer. Karlen stiger op på den grå hest med en vanddunk liggende i et tov på hver side. Lyden af hovslagene forsvinder.

Midt på dagen slukker kaptajnen tørsten med sorte bær. Enkeltvis er de bitre, men når han fylder munden med en håndfuld, føles det som en skylle igennem kroppen. Den spættede hest vil ikke æde sorte bær. Den virker trist. Om eftermiddagen farer der en hvirvelvind af sand forbi, og han stiller sig foran den og skærmer den med frakken. Den står tålmodigt og pruster mod hans mave. „I aften får du vand,“ siger han til den. Det er mange timer siden han har hørt sin egen stemme. Bagefter må han tømme gamacherne og buksene. Han spytter sand ud. Parykken er sandet til, sandkornene kilet ind i bunden mellem de hvide hår.

Det bliver aften uden at karlen kommer tilbage. Himlen er grønlig, og luften volmer op. Kaptajnen slår teltet op, banker stokken i jorden og hænger parykken op. Lægger pistolen ved siden af sig. Mørket kommer for brat for en sommernat. Han sidder i teltåbningen og hører ulvene glamme. Lydene stiger og falder. De synger i kor.

Den spættede hest er urolig.

„Du er ingen ulvehest,“ siger han og stryger den med sin gule handske. „Der er ikke det krudt i dig. Der findes ulveheste, men det bliver du aldrig.“

Ude i horisonten dukker først et rødt lys op, og så begynder det at blinke. Uvejret rykker frem så hastigt, at lynene flænger himlen på tværs. Så kommer regnen sende, og efter regnen hagl på størrelse med solsorteæg. Hesten er sanseløs af skræk, og kaptajnen holder den med sine bare hænder og råber udsat på den flade jord til den i brølet fra hagl og regn og lyn og bulder. Og pludselig er det ovre.

Den 26. juli kommer han til en dal og finder vand, der har samlet sig i en dam. Vandet må stamme fra en under-

jordisk kilde, for vandet er ikke dødt. „Farven er mørk,“ skriver han i logbogen, „men smagen er frisk som fra en bæk.“ Han og hesten tilbringer tre nætter ved dammen, mens han om dagen går op og ned i dalen med spaden og boret og undersøger området. „Jorden af vekslende boritet,“ skriver han. „Ingen sandflugt. En vis, sparsom trævækst af pil og bævreasp.“ Han tegner en hældende busk, der står i en vinkel på femogfyrre grader. Han sætter en dobbeltstreg under. Om natten er der forskellige lyde. Han ligger i teltet og hører vinden gennem dalen. Han hører også hesten, og ulve og ræve der glammer langt borte, og han hører natravnen. Der er også andre lyde, puslen, jamren, bortilen, sågar hvisken. „Vinden,“ noterer han i dagbogen, „kan under visse forhold antage stemmer, der minder om mennesker og dyr.“ Siden karlen forsvandt, har han ikke set et menneske. Han har pistolen liggende ved sin side.

Den fjerde dag ved dammen forlader kaptajnen heden. På en skydsstation får han to brune friske heste og en bedre vogn. Nu kører han rundt og taler med amtmand og lodsejere, ja, helt til de store skove ved Silkeborg kører han og fremviser et brev fra kongen. Han skaffer sig aftaler om forskellige ting.

Næste forår vender han tilbage til dalen med den brune dam. Det er i april måned, og frosten er gået af jorden. Han kommer med en stud for vognen, der er fyldt med redskaber og oppakning. Kaptajnen selv sidder ikke med på vognen, han rider på en blank sortbrun hest. Han kommer ridende gennem dalen i rød frakke og grønne bukser og lange læderstøvler. På et sted, han har bestemt, sidder han af og spænder fra og leder dyrene hen til dammen og ser, at der er masser af vand, og at det pibler i dammen af væde og friskhed. Han sætter sig på hug og fylder sin hånd med iskoldt gulligt vand. Han drikker håndfuldevis og skyller sig i ansigtet, han åbner kamisolen og skjorten og skyller sig på halsen og brystet, og til sidst tager han hatten og parykken af og kører sine våde hænder igennem håret og retter sig op og strækker sig i sin fulde imponerende højde.

Wasser! brøler han.

Han går lidt omkring. Her, i bunden af dalen, vokser der ikke kun lyng, men også fåregræs og lysesiv, som han tegnede i sin logbog sidste år.

Det første han gør, er at bygge en primitiv stald på et stativ af kraftige stokke, som han har haft med på vognen, og af lyng og fladtør, som han skræller af heden oven for dalen mod nord. Han kender den slags huse fra sin barndom, de kan bruges til alt, selv til mennesker. Trekantede, som om taget er løftet af og sat direkte på jorden. Der bliver varmt under tørvene og mørkt som natten. Tykke nok til at tage imod uvejr, bedøvende nok, beroligende nok for studen og hesten.

Bagefter rydder han til en bålplads og slår teltet op og bærer en træbænk ind med papir og skriveredskaber, tegninger og bøger og magasiner. Der er også en glaslygte, en æske med to vokslys, en gaffel med to grene, en ske, et krus, en dyb tallerken, en kniv og en jerngryde og en stegpande, der er en tørret flæskeside, en sæk havre og en halv tønde rug og en halv tønde boghvede, en kvart tønde kløverfrø og en pose salt. Der er tyndt øl og en flaske snaps, en skjorte, et par lange hvide strømper og et par højhælede sko med firkantede spænder og hvide gennemknappede lærredsgamacher. Der er et skrin med penge.

Der er to økser, en mukkert, jernkiler, stemmejern og et lod. En gammel kniv med rust og pletter og hak, der betyder hemmelige ting. Der er spade og bor og en vægt. Der er fyrstål. Der er pistolen. Der er også en smule brænde.

Han tænder bål. Han rører dej af mel og vand og salt og former et brød og lægger det til hævnning i den dybe tallerken. Derpå fylder han gryden med sand og sætter den midt i bålet, mens flammerne stadig slår op.

Da bålet kun er gløder og sandet er gennemvarmt, lægger han tallerkenen med dejen over gryden som et låg. Han skal have nybagt brød i dag, brødet hæver ikke, for

han har ingen surdej, men han gør dagen til en højtidsdag og spiser flæsk i mørkningen og dypper brødet i fedt fra panden. I stalden står hest og stud, mætte, rolige, utørstige. En af de nærmeste dage vil han sætte hegn for gavlen, så ulvene ikke kan komme ind. Han finder logbogen frem og skriver i lyset fra bålet: „Ankom 4. april 1755. Dammen fuld af godt vand, kun en anelse misfarvning.“

Denne gode dag. Denne første dag på heden.

bliver grebet af stor glæde. Han smækker hælene sammen. „Det er mig en stor glæde, at kapellanen er kommet,“ siger han. „Jeg har ventet på, hvornår det ville ske. Jeg har set meget frem til besøget.“ Søren Thestrup ranker sig over sådan en velkomst. Han smager på vandet og roser det myndigt, kalder det endog meget godt og udtaler, at han altid har ment at der var vand på heden, og at det er en myte hvad man siger, at det vil blive umuligt at grave så dybe brønde. Så dybe skal brøndene slet ikke være. Han siger, at man ikke skal fæste lid til de rapporter der hidtil er blevet udarbejdet, og at det skyldes tendenser og interesser og ikke uvildighed. De ord er som talt ud af kaptaj-nens mund.

Han kalder på Christian Erichsen og beder ham om at sørge godt for Søren Thestrups hest, for denne gæst har han ting til fælles med, han glæder sig til en samtale med en ligesindet.

Søren Thestrup er en mand, han har brevvekslet med, inden han kom ud til hederne. Thestrup har også skrevet artikler til det landbrugsøkonomiske magasin, som kaptajnen læser, og er faktisk, fortæller han nu, midt i arbejdet med en prisopgave med titlen: „Er det muligt, og på hvilken måde er det bedst gørligt at optage til agerdyrkning og skovvækst de adskillige ødeliggende hedemarker i Nørre-Jylland? Hvilke er de sande forhindringer, og hvorledes kunne samme bedst ryddes af vejen uden nogen vedkom-mendes fornærmelse?“ Hele det komplekse ser han frem til at drøfte med kaptajnen, særlig hvad det sidste angår, nemlig spørgsmålet om skel- og grænsedragninger. Alle tror de ejer heden, alle gør hævde på den. Han forudser et rivegilde uden lige. Men det kan gøres, og det skal gø-

Det er klare vidunderlige dage. Heden blusser. Hvad er det der får heden til at blusse sådan? Røde farver, rødilla, selv den sortbrune farve er skøn og dyb, og luften er så krydret, at man bliver mæt bare ved at trække vejret. Kaptajnen mætter sig ved vejtrækning, han har knap tid til at spise. Men en septemberdag må han lægge arbejdet til side, for denne dag kommer der besøg til dalen. En mand kommer ridende på en træet gammel hest og stiger af ved dammen og spørger om hesten må få lov at drikke. Hesten er det første, han taler om, han begynder at tale om den inden han har hilst.

Det er hans fars hest, han har måttet klare sig med den i flere år, selv om det kniber med at få den fremad. Han er bekymret for hvordan det skal gå med den, for hvis den ikke kan mere, har han ingen, og hvordan skal han klare sig uden hest? Så lange afstande her er. Han fortæller om turen og om hesten i cirkellignende bevægelser, der for hver runde bliver mindre og mindre.

Hesten drikker tørstigt, og endelig husker manden at præsentere sig. „Søren Thestrup,“ siger han, og kaptajnen

res. Der har været kommissioner af sted før i tiden, som har fået meget mærkelige oplysninger fra lodsejerne. Hvis de oplysninger står til troende, ejer hver enkelt lodsejer det meste af alheden, og så er der ingenting, der tilhører kongen.

„Jeg er landmåler,“ røber kaptajnen, „uddannet i geometri i hæren i mine unge år. I al beskedenhed tror jeg, at jeg er den rette mand til opgaven.“

„Men arbejdet besværliggøres af,“ siger Søren Thestrup, og det varer lidt, før det går op for kaptajnen, at det nu ikke længere er deres fælles sag han taler om, men at Thestrups tanker er gledet tilbage til hans egen, arbejdet besværliggøres af, at han samtidig skriver på en pa-rafrastisk oversættelse af Horatii 4. bogs 5. ode, hvori vi ses Norges inderlige længsel efter vor konge Frederik den femte på allerhøjstsammes fødselsdag den 31. marts 1756. Ja, det plager ham og rider ham nat og dag, at begge opgaver skal være færdige på samme tid. Hvis der bare var et par måneders forskydning, ja, selv en måned ville gøre underværker.

Kaptajnen rømmer sig.

„Jeg taler for meget og glemmer, hvem jeg er sammen med,“ siger Søren Thestrup, og hans runde øjne bliver blanke. Det er bekymringerne, han har så mange af dem. Han ser væk, og kaptajnen ser også væk og beslutter, at der i dag skal steges flæsk.

Søren Thestrup og kaptajnen går ud gennem dalen til et sted, hvor von Kahlen allerede har afstukket lange linjer, og han beretter om sine planer om at få anlagt en hel nybyggerby bestående af seks til tolv gårde og befolket af tyske bønder, der har erfaring med hedebrug. Søren

Thestrup spørger og lytter og kommer med betragtninger. Kaptajnen trænger så meget til at tale med en, der forstår hvad han siger og tænker og vil. Men så stiger de personlige bekymringer atter op i Søren Thestrup, han har så mange af dem.

Det er nu otte år siden han blev færdig som teolog, og han har stadig ikke noget embede. Han bor hos sin far, han, en seksogtredive år gammel mand der for længst burde have fået lov til at gifte sig og stifte familie er en usselryg, han lever på sin fars gård på sin fars nåde og rider rundt på sin fars ældgamle og spatmærkede hest og holder gratis gudstjenester, hvor folk allernådigst gider have ham. I sin store nåde og visdom har kongen og Rentekammeret nemlig i otte samfulde år lovet ham, at han efter to års ulønnet tjeneste vil få et embede. Selv det fattigste, det magreste kald i landet vil være bedre end dette ingenting, som han sidder fast i. Han arbejder meget med prædikenerne, han tager sig det ikke let, han glider med teksterne, men det sker at han bliver mødt med rådne æbler, og så oven i dét de vigtige opgaver med prisartiklen og Horatius.

Han må og skal have kongen i tale, men han er meget langt borte. Nu håber han bare, at fødselsdagshyldningen kan få afgørende betydning. Han vil selv rejse til København og bede om foretræde og læse digtet højt for den højtelskede allernådigste majestæt. Han blinker og stryger sig over ansigtet.

„Der bliver brug for en præst her,“ siger kaptajnen. De står på bakken og kigger ud over sletten, der kommer kravlende op ad dalen, den kravlende lyngbrune masse, der kravler frem over jorden ud til jordens rand.

Visse aftener når vinden er i syd, lyder kirkeklokken

helt ude fra Resen Kirke, når solen ringes ned. Den er et kald fra andre mennesker, der bliver båret gennem luften. En spinkel lille streng, der dirrer og brister i blæsten. „Om et år, allersenest, her i nybyggerkolonien. Naturligvis bliver der ikke tale om en kirke med det første. Men der kan holdes gudstjenester rundtom i hjemmene, og det vil være af allerstørste betydning, at præsten kan være foregangsmand og hedeponér samtidig med at han passer sit kald. Ingen vil være bedre egnet end Dem. Jeg står i direkte kontakt med Rentekammeret. Jeg vil kunne lægge et ord ind for Dem, når den rette tid kommer.“

„Er det sandt?“ siger Thestrup, og kaptajnen nikker.

„Dem tiltror jeg alt,“ siger Thestrup. „Når jeg ser på hvad De har udrettet her på så kort tid. Ingen andre ville have magtet det. Og huset – tænk, at et sådant hus ...“

„Her på stedet vil De kunne få lejlighed til at studere hedens opdyrkning på første hold,“ siger kaptajnen, „og skrive afhandlinger til de mest betydende tidsskrifter. Og i mit hus er der plads til Dem, indtil præstegården er bygget. Det vil direkte være mig til støtte og hjælp at have Dem boende, Søren Thestrup.“

„Det er forunderligt,“ siger Søren Thestrup. „Selv her i det mest øde af alt øde kan civilisationen etableres. Ja, måske vil der blive mere civiliseret end det, vi ellers kalder civilisation, for her kan menneskene få lov til at begynde forfra.“

Duften af røget flæsk bølger imod dem, da de går ned til lejren, og af den fremgår det ikke, at Christian Erichsen har skrabet grøn uhumskehed af, inden skiverne kom på panden. Det stykke flæsk har holdt i månedsvis, og det kan holde længere endnu.

Det bliver et endog meget godt besøg. Selv den trætte hest bliver i den sortbrunes nærhed for en kort stund ulydig. Nærmest som af venlighed rører kaptajnens brunsortes brunst også lidt på sig, og de to heste snuser til hinanden, og der er glæde og interesse.

Om aftenen finder kaptajnen logbogen frem og skriver efter vindretning og formodede temperaturer den 5. september 1755: „Søren Thestrup.“

Nogle dages antegninger stråler, så korte de end er, når hans blik falder på siderne. Det er som om han kan mærke dem uden at læse dem. Meget underligt.